

**МЯРКА 1.2. ПОДОБРЯВАНЕ НА ПРЕРАБОТКАТА И МАРКЕТИНГА
НА СЕЛСКОСТОПАНСКИ И РИБНИ ПРОДУКТИ
ПОДМЯРКА 1.2.1 ПАЗАРИ НА ПРОИЗВОДИТЕЛИТЕ И ТЪРЖИЩА**

Принос на подмярката към главната цел на програмата

Обосновка

Традиционната пазарна и разпределителна система се характеризира от неадекватни и неподходящи пазарни обекти, недостатъчни средства за маркетинг и комуникация и липса на стимули през цялата верига на реализация. Също така, оборудването, използвано от производителите на плодове, зеленчуци, цветя, риби и рибни продукти е остаряло. Съществена част от него не отговаря на хигиенните и качествени стандарти на ЕС.

Освен това, сегашната маркетингова система на земеделски и рибни продукти, по-конкретно на плодове, зеленчуци, цветя, риби и рибни продукти може да бъде характеризирана с фрагментирана маркетингова верига между производители и потребители, характерна с нарастваща роля на уличните пазари на дребно, загуба на главните експортни пазари за пресни продукти, липса на адекватни пазарни структури и липса на пазарна прозрачност, водещи до хаотично пазарно поведение и ценова структура.

Установяването на конкурентни структури на производство и маркетинг е един от ключовите приоритети за структурно подобряване на тези сектори. Подобряването на маркетинговите структури е решаваща предпоставка за успешното развитие на земеделието в България. Необходими са значителни инвестиции за модернизация на съществуващите пазарни структури в България, за да могат да бъдат приспособени към качествените, санитарни и маркетингови стандарти на ЕС. Програма САПАРД ще ускори изграждането на адекватна пазарна структура за плодове, зеленчуци, цветя, риби и рибни продукти, която ще замени сегашната съществуваща и действаща неефикасна пазарна система.

Тази мярка представлява необходимата връзка между производствения сектор и приемането на тези продукти на пазарите на ЕС, имайки предвид сегашното състояние и перспективите за намиране на нови пазарни ниши, по-конкретно на международните пазари. Установяването на конкурентни и жизнеспособни структури за маркетинг на плодове, зеленчуци, цветя, риби и рибни продукти означава подобряване на качеството на продуктите при по-високи цени, което на свой ред ще осигури по-високи приходи за производителите на земеделски и рибни продукти.

Връзки с други мерки

Тази мярка ще работи паралелно с други мерки от Плана за развитие на селските райони на САПАРД:

- Инвестиции в земеделски стопанства;
- Подобряване на преработката и маркетинга на земеделски и рибни продукти;
- Изграждане на групи от производители;
- Екологични методи на земеделско стопанство;
- Подобряване на професионалното обучение.

Национален план за развитие на земеделието и селските райони

Тази мярка е свързана и с национални и международни програми:

- Проект за пазари на едро в България (GTZ, EBRD, KfW);
- Програма за фито-санитарен контрол на растенията;
- Програма за растителна защита;
- Лозарски регистър;
- Национална система за агро-статистика.

Цели

За да се улесни подобряването и рационализирането на маркетинга на плодове, зеленчуци, цветя, риба и рибни продукти инвестирането по тази мярка ще бъде насочено към следните цели:

- Установяване на вертикално структурирана маркетингова система за продуктите която ще подобри и рационализира маркетинговите канали;
- Установяване на конкурентоспособна, ефикасна и прозрачна маркетингова система, необходима за намаляване или елиминиране на пазарните спекулации и/или ценовите манипулации;
- Подсигуряване и подобряване на достатъчни целогодишни доставки на прясна продукция за пазарно зависимото население на разумни пазарни цени;
- Икономическо стабилизиране на частните земеделски стопанства, по-конкретно на малките и средни стопанства чрез предоставяне на сигурен и директен достъп до пазара и чрез подобряване на възможностите за рентабилност;
- Създаване на нови работни места в търговията и в секторите, свързани с услугите;
- Улесняване на използването на нови технологии, свързани с опазване на околната среда;
- Подобряване и мониторинг на санитарните и качествени изисквания;
- Стабилен стандарт и качество на прясната продукция, предназначена за потребителите и експортните пазари;
- Помощ при ориентиране на производството с оглед на предвидимите пазарни тенденции чрез развитие на нови пазарни ниши за земеделски продукти;
- Намаляване на загубите на продукция

Описание

Концепцията на мярката за изграждане и функциониране на пазари на производители и тържища е насочена не само към изграждането на нови или реконструкция на съществуващи пазари на производители и тържища в основните потребителски и производствени центрове на страната, пунктове за събиране, сортиране и съхранение, а също така и към изграждането на ефективна пазарна организация на базата на пазарно ориентирано производство.

Допустими инвестиции

Инвестирането по тази мярка ще се предоставя за:

- Изграждане на нови или реконструкция на съществуващи сгради за производители, на сервизни сгради, на сгради за пакетиране както и прилежащата им инфраструктура;
- Оборудване свързано с провеждане на търгове;

Национален план за развитие на земеделието и селските райони

- Закупуване на оборудване за дългосрочно и краткосрочно съхранение, включително предприятия за производство и съхранение на лед, пазарно оборудване (включително повдигачи, машини за почистване и измиване, специализиран транспорт – електро и мотокари, хладилен транспорт, контейнери за транспортиране на продукцията);
- Оборудване за подобряване на хигиената и качеството на продуктите - оборудване за сортиране, калибриране, почистване, пакетиране, етикетирание, палетизация на плодове, зеленчуци, цветя и риба, за измиване на опаковки, оборудване на лаборатории;
- Оборудване за подобряване на опазването на околната среда, включително контрол на въздуха и шума и прилагане на програма за контрол на отпадъците;
- Оборудване за рециклиране на отпадъците и елиминиране и преработка на отпадъците.

Критерии за избираемост на проектите

- Подпомаганите следва да докажат икономическа жизнеспособност на предприятието си в края на реализацията на проекта на база бизнес план. Жизнеспособността се определя като постигане на положителен финансов резултат в края на реализацията на проекта и на способността да работи без да прибегва до помощ от държавата в ежедневната си дейност .
- Кандидатстващият трябва да представи копие от споразумения(договори) с производители или организации на производители или писмо за намерение като доказателство, че те осигуряват поне 50% от продукцията предлагана на пазара на производители.
- Кандидатстващите за изграждане на тържища трябва да представят договори за наем на най-малко 60% от търговските места.
- Предприятия в затруднено икономическо положение (например наличие на просрочени задължения към бюджета, търговски банки и други институции) не могат да бъдат подпомагани.
- Проекти с отрицателен ефект върху околната среда няма да бъдат подпомагани.
- Предприятията трябва да отговарят на изискванията на националното законодателство по отношение на ветеринарно-санитарните и хигиенни изисквания.
- Всички проекти за създаване на нови предприятия или за реконструкция на съществуващите трябва да отговарят на европейските ветеринарно-санитарни, хигиенни и фитосанитарни изисквания.
- В случай на подпомагане за строителство върху арендувана/наета земя, договорът за наем/аренда трябва да бъде за период от най-малко 10 години, а в случай на подпомагане за закупуване на оборудване договорът за наем/аренда трябва да бъде за период от най-малко 5 години.

Допустими разходи

Допустимите инвестиции са посочени по-горе и в Наредбата за прилагане на мярката.

Инвестиционните разходи ще се считат допустими за подкрепа ако отговарят на условията на чл.4, секция Б от Многогодишното финансово споразумение (МФС) между Европейската комисия от страна на Европейската общност и Република България, сключено на 18.12.2000 г. (публ. ДВ бр. 17/23.02.2001 г.);

За да е допустими за подкрепа един проект, всички разходи за услуги, работа, машини, доставки и оборудване, трябва да са с произход от Общността или страните посочени в чл.14 (2.7), Секция А на МФС. Ако е необходимо, крайните бенефициенти трябва да са в състояние да докажат това в договорите за доставки или услуги, използвайки приемливи доказателствени средства;

Само разходи изплатени от Агенцията след датата на Решение на Комисията относно поверяване на финансовото управление на Агенция САПАРД, или датата определена в това решение могат да бъдат считани за допустими за подкрепа от Общността .

Не се подкрепят разходи, свързани с търговията на дребно.

Придружаваща документация:

Молба за кандидатстване, към която се прилагат следните документи :

- копие от решението за съдебна регистрация и удостоверение за актуално състояние;
- бизнес план;
- копие от документа за собственост върху дълготрайните материални активи или наемния, респективно арендния договор;
- удостоверение за данъчна регистрация и удостоверение от данъчната служба, че лицето не дължи данъци;
- копие от договорите за продажба/ писма за намерение за продажба на съответния обем продукция и на договорите за изкупуване на съответния обем.
- Удостоверение от Националната ветеринарно медицинска служба или НСРЗКА, че предприятието отговаря на съответното национално законодателство и че проектът отговаря на Европейските стандарти;
- Свидетелство за съдимост на кандидата;
- за строителни дейности – одобрен проект и разрешение за строеж;
- Декларация за наличието на необходимия собствен принос от страна на кандидатстващия или писмо от банка за предоставяне на кредит.
- Решение на Общинския съвет за кандидатстване по програма САПАРД (при участие на общината в капитала на кандидатстващото дружество);
- Копие от плана на развитие на общината (при участие на общината в капитала на кандидатстващото дружество);
- Годишен счетоводен баланс и счетоводен баланс за тримесечието, предшестващо това на кандидатстване;
- Копие от положително решение по оценка на въздействие върху околната среда, издадено от Министерство на околната среда и водите, съответно от Регионалната инспекция по околна среда и водите, при спазване на изискванията на закона за опазване на околната среда .

Условия за отпускане на помощта

1. Бенефициентите трябва да водят най-малко едностранно счетоводство и да изготвят годишни баланси.
2. Един бенефициент може да получи помощ до 5 пъти в продължение на 7-годишния период като общата сума на утвърдените инвестиции не може да надхвърля определения максимален размер, определен във финансовите условия по тази мярка.
3. Всеки бенефициент може да кандидатства за помощ за нов проект след приключване и оценка на предишния проект.

Национален план за развитие на земеделието и селските райони

4. Бенефициентът следва да оказва съдействие и да предоставя всякаква информация, поискана от представители на ДФЗ, МЗГ или Европейската Комисия, упълномощени да упражняват контрол и одит при изпълнение на проекта.
5. Отпуснатата помощ ще бъде връщана в случаите, ако придобитите чрез нея активи не се използват по предназначението им или закупеното техническо оборудване или недвижимата собственост е била продадена до 5 г. след приключване на проекта.
6. Кандидатът не се подпомага по САПАРД при условие, че за същата инвестиция е подпомаган по други програми.

Критерии за оценка

№	Критерии за оценка	Точки	
		Да	Не
1.	Проектът е за инвестиции за пазар на производителите	60	0
2.	Дял на предлаганата продукция, договорирана с регистрирани земеделски производители и/или организации на производители, за първата година от бизнес плана	60-70% - 10 точки; 70-80% - 20 точки; 80-90% - 30 точки; над 90% - 40 точки	0
Общо		100	0

Критериите за оценка ще се прилагат от началото на прилагане на мярката, в съответствие с наличния годишен бюджет за всички избираеми проекти.

Бенефициенти

Бенефициентите по тази мярка ще бъдат юридически лица, регистрирани по българското законодателство, с не повече от 25% държавно участие.

Специфично национално законодателство

Прилагането на програмата ще съответства на предписанията на следните правни актове: Закон за стоковите борси и тържища, Търговски закон, Закон за кооперациите.

Копие от националното законодателство, правните мерки при инвестиране и държавната помощ за инвестициите в сектора, обхванати от тази мярка, ще бъдат предадени на Комисията. Всяко изменение на изброените документи трябва да бъде своевременно съобщено на Комисията.

Предвидена публичност

Потенциалните бенефициенти трябва да бъдат информирани за изискванията относно избираемостта по тази мярка чрез:

- Наредба на Министъра на земеделието и горите, публикувана в "Държавен вестник";
- Обяви в пресата;
- Местни семинари.

Финансови условия

Инвестициите по мярката са насочени към изграждане на пазарната инфраструктура в търговията на едро с плодове и зеленчуци, цветя, риба и рибни продукти.

Национален план за развитие на земеделието и селските райони

Финансовият принос на Програма САПАРД ще бъде до 50 % от одобрените инвестиционни разходи.

Максималният и минималният размери на разходите за всеки един инвестиционен проект за периода на изпълнение на програмата (2000-2006 г.) са както следва:

- минимум - 100 000 евро;
- максимум - 6 000 000 евро.

При размер на допустимите инвестиции до 1 000 000 евро:

- Общите разходи, като разходите за възнаграждения на архитекти, инженери и консултанти, правни услуги, разходи за технико-икономическа оценка и анализи, придобиване на лицензи и патенти, за подготовка(включително оценка на въздействие върху околната среда) и/или изпълнение (включително строителен надзор) на проекта, пряко свързани с мярката ще бъдат възстановени в размер до 12% от общите допустими разходи по проекта. Разходите за подготовка на бизнес план, като част от общите разходи са допустими за подпомагане до 5% от общите допустими инвестиционни разходи.

При размер на допустимите инвестиции от 1 000 000 евро до 3 000 000 евро:

- Общите разходи, като разходите за възнаграждения на архитекти, инженери и консултанти, правни услуги, разходи за технико-икономическа оценка и анализи, придобиване на лицензи и патенти, за подготовка(включително оценка на въздействие върху околната среда) и/или изпълнение (включително строителен надзор) на проекта, пряко свързани с мярката ще бъдат възстановени в размер до 10% от общите допустими разходи по проекта. Разходите за подготовка на бизнес план, като част от общите разходи са допустими за подпомагане до 4% от общите допустими инвестиционни разходи.

При размер на допустимите инвестиции над 3 000 000 евро:

- Общите разходи, като разходите за възнаграждения на архитекти, инженери и консултанти, правни услуги, разходи за технико-икономическа оценка и анализи, придобиване на лицензи и патенти, за подготовка(включително оценка на въздействие върху околната среда) и/или изпълнение (включително строителен надзор) на проекта, пряко свързани с мярката ще бъдат възстановени в размер до 8% от общите допустими разходи по проекта. Разходите за подготовка на бизнес план, като част от общите разходи са допустими за подпомагане до 3% от общите допустими инвестиционни разходи.

Географски обхват

Територията на цялата страна.

Изпълнителен орган

Тази мярка ще се прилага от Агенция САПАРД, а проектите ще се изпълняват от бенефициентите.

Количествено изражение и въздействие

Показатели

Мониторинг показатели:

Прогноза 2000-2006 г.

А) Брой на пазарите на производители, тържищата и събирателни пунктове:	
-Тържища	5
-Пазари на производители	9
-Събирателни пунктове	до 15

Национален план за развитие на земеделието и селските райони

Б) Лаборатории, изградени в рамките на пазарите:	
-За химически и микро-биологичен анализ	5
-Малки лаборатории за пазарите	9

Подобряване на маркетинга на плодове и зеленчуци в съответните региони на страната

- Производството на зеленчуци (включващо домати, краставици, чушки, картофи, дини и пъпеши) възлизаше на 1 398 000 т. за 1998 г. Предвижданията се базират на увеличаване с 6% през следващите 10 години.
- Производството на плодове и дребни горски плодове (ягоди, къпини и т.н.) възлизаше на 1 073 000 т за 1997 г. Предвижданията се базират на увеличаване с 4% през следващите 10 години.
- Производството на грозде възлизаше на 636 000 т за 1997 г. През следващите 10 години се очаква нараства не на производството до 1 120 000 т.
- Общото производство на риба и рибни продукти възлизаше на 19 500 тона за 2000 г. Предвижданията се базират на увеличаване с 6% през следващите 10 години и се очаква да достигне до 20 700 тона.
- Брой на търговците на едро - средно около 150 търговци на едро, работещи на пълно работно време ще наемат площ на пазарите на едро.
- Брой на товарните автомобили/камиони - дневно на пазарите ще влизат 100 превозни средства.
- Среден годишен стокооборот на един пазар на производители - очаква се около 50 000-100000 т годишно (при работа съгласно пълния капацитет на пазара).

Увеличаване на експортния обем по групи:

- експорт на зеленчуци за консумация – до 144 000 т годишно
- експорт на плодове и ядки за консумация – до 168 000 т годишно
- експорт на риба и рибни продукти – до 8 000 тона годишно.

Показатели за въздействие:

- плодове и зеленчуци, реализирани чрез пазарите на производители и тържищата като процент от общо реализираните плодове и зеленчуци - 18%;
- риба и рибни продукти, реализирани чрез пазари на производители и тържищата като процент от общо реализираните риба и рибни продукти-15%;
- брой новосъздадени работни места – 1 500;
- брой консуматори, които ще имат полза от тази мярка – 5 000 000.